



Warszawa, dnia 21.12.2020 r.

**Szanowny Pan**  
**Mateusz Morawiecki**  
**Prezes Rady Ministrów**

*Szanowny Panie Premierze!*

W związku z trwającymi na poziomie UE i państw członkowskich uzgodnieniami dotyczącymi Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2021-2027, w tym kierunków i środków wsparcia w ramach WPR dla Polski, zwracam się do Pana Premiera w następującej sprawie.

Planowane przez Komisję Europejską **wsparcie rynkowe/sektorowe** w ramach WPR UE 2021-2027 dla uznanych organizacji producentów (OP) zgodnie z art. 152 i dalsze Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013 – w wysokości do **5% corocznych obrotów organizacji**, będzie silnym wsparciem ekonomicznym tych podmiotów. Istotnie będzie oddziaływać także na utrzymanie dochodowej działalności rolniczej zrzeszonych w takich organizacjach rolników, ale także będzie ważnym wsparciem podmiotów przetwórczych i usługowych w rolnictwie, mających status uznanej OP (zrzeszających rolników) lub będących członkami takich organizacji. Będzie to wsparcie porównywalne do wsparcia dla przedsiębiorców udzielonego w ramach Tarczy Finansowej Polskiego Funduszu Rozwoju, w wysokości 4% obrotów przedsiębiorcy w 2019 r. w związku z wystąpieniem epidemii COVID-19, z tą różnicą, że w/w wsparcie dla uznanych OP będzie wypłacane corocznie.

Uwzględniając silny wpływ planowanego przez KE wsparcia rynkowego na dochody rolników oraz konkurencyjność działających na rynkach rolnych i w przetwórstwie rolnym podmiotów, celem zapewnienia jednakowego dostępu do środków wsparcia, ważne jest:

1. **Zabezpieczenie w budżecie WPR UE dla Polski środków wsparcia sektorowego (rynkowego)** planowanego przez Komisję Europejską dla uznanych organizacji producentów (OP) w ramach WPR UE 2021-2027, w ważnych dla naszego kraju sektorach rolnych oraz na tworzenie w/w OP,
2. Wpisanie upowszechnienia tworzenia w Polsce organizacji producentów do priorytetów działań Rządu – opracowanie rządowego „Programu tworzenia i rozwoju uznanych organizacji producentów w kluczowych dla Polski sektorach produkcji rolnej i przetwórstwa” - ze szczególnym uwzględnieniem sprawdzonych rozwiązań w krajach Zachodniej Europy,
3. **Uproszczenie krajowych wymogów oraz dokumentacji** w zakresie uzyskiwania statusu uznanej OP i działania organizacji oraz pomocy finansowej na ich tworzenie – *ograniczając je do wymogów w przepisach UE*,
4. Udzielanie wsparcia rynkowego/sektorowego spółdzielniom skupowym, produkcyjnym, przetwórczym i grupom producentów rolnych w kilkuletnim okresie przejściowym, do czasu uzyskania statusu uznanej organizacji producentów (*opracowanie uproszczonej ścieżki uzyskania statusu uznanej OP przez te podmioty, które działają już na rynku i realizują co najmniej jeden z celów działania OP zgodnie w art. 152 ust. 1 lit. c) Rozporządzenia PEiR (UE) nr 1308/2013*),
5. Prowadzenie **kampanii informacyjnych w mediach oraz szkoleń i doradztwa** w zakresie tworzenia i działania uznanych organizacji producentów dla rolników i przetwórców na terenie całego kraju.

Komisja wskazuje, że w/w **organizacje producentów będą głównymi podmiotami wsparcia rynkowego. Wsparcie to odczytujemy jako wsparcie celowe dla utrzymania sektorów produkcji rolnej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego na poziomie UE. Jest to w naszej ocenie również rekompensata, za coraz większy udział w budżecie UE kwot przeznaczanych na ochronę środowiska i klimatu.**

Jednocześnie zgodnie z projektowanymi rozwiązaniami, uznane OP będą uprawnione do wyższego poziomu dotowania realizowanych inwestycji – wstępnie do 60% zwrotu kosztów inwestycji.

**W Polsce** uznane OP występują jedynie w sektorze owoców i warzyw – działa ich obecnie **ok. 220** (liczba tych organizacji zmniejszyła się w ostatnich latach, łącznie założonych było ponad 340).

Według danych KE z 2017 r. w krajach UE działa **3,5 tys. uznanych organizacji producentów lub ich zrzeszeń**. Dla zobrazowania **stanu przygotowania do uzyskiwania w/w wsparcia rynkowego**, poniżej prezentuję dane dla krajów, w których tych podmiotów jest najwięcej. **We Francji uznanych OP lub ich zrzeszeń było 759 w 2017 roku** (w tym m.in. 259 w sektorze owoców i warzyw, 134 w sektorze wołowiny i cielęciny, 104 w sektorze wina, 71 w sektorze mleka i przetworów mlecznych, 66 w sektorze baraniny i koziny, 44 w sektorze mięsa drobiowego, 33 w sektorze wieprzowiny), **w Niemczech 658** (m.in. 163 w sektorze mleka i przetworów mlecznych, 143 w sektorze płatków, 105 w sektorze wina, 52 w sektorze wieprzowiny, 45 w sektorze wołowiny i cielęciny, 31 w sektorze owoców i warzyw, 25 w sektorze mięsa drobiowego, 12 w sektorze baraniny i koziny), **we Włoszech 563** (m.in. 304 w sektorze owoców i warzyw, 151 oliwa z oliwek i oliwki stołowe, 49 w sektorze mleka i produktów mlecznych), **w Hiszpanii 588** (w tym 574 w sektorze owoców i warzyw, 11 w sektorze mleka i produktów mlecznych) – szczegółowe dane wskazane zostały w załączniku do pisma. Zachodzi również proces coraz większej konsolidacji OP i ich zrzeszania się, jak również można szacować, że podmioty, które nie mają jeszcze statusu uznanej OP, będą dążyć do jego uzyskania po zatwierdzeniu wsparcia rynkowego przez KE w ramach WPR UE 2021-2027.

Powyższe dane potwierdzają, że **w krajach tych, na kluczowych dla nich rynkach produkcji rolnej i przetwórstwa rolnego działają uznane organizacje producentów oraz ich zrzeszenia**. Należy podkreślić, że zazwyczaj mające wielu członków uznane OP dysponują znacznym potencjałem gospodarczym i organizacyjnym, tym bardziej wielokrotnie większy potencjał mają zrzeszenia OP.

Dystans w zakresie zorganizowania gospodarczego jaki dzieli polskich rolników do rolników w krajach Zachodniej Europy jest ogromny. W krajach tych od 60 do blisko 100% rolników jest członkami najczęściej spółdzielni o znacznym potencjale gospodarczym, mających zazwyczaj status uznanych OP (duża część spółdzielni prowadzi również przetwórstwo), będącej członkiem zrzeszenia OP.

Rolnictwo UE oparte jest na coraz mocniej zorganizowanych formach gospodarczych – organizacje producentów, zrzeszenia organizacji producentów, organizacje międzybranżowe/ organizacje ponadnarodowe – działające głównie jako spółdzielnie I stopnia (spółdzielnie podstawowe), spółdzielnie II stopnia (pełniące rolę związków gospodarczych) oraz spółdzielnie międzybranżowe.

Organizacje producentów pozwalają na wykorzystanie istniejącego potencjału w szeroko rozumianej branży rolnej i rolno-spożywczej, pod warunkiem, że będą one powstawać w Polsce. Członkami uznanych OP oprócz rolników mogą być w określonym udziale również inne osoby nie będące rolnikami oraz podmioty posiadające np. infrastrukturę magazynową, przechowalniczą, przetwórczą czy usługową dla rolnictwa (do 20% członków). Niestety, poza sektorem owoców i warzyw, **brak jest w Polsce uznanych organizacji producentów**, mimo, że mogą one być tworzone zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 Rozporządzenia nr 1308/2013 również w sektorach m.in.: zbóż, nasion roślin oleistych, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa drobiowego, wołowiny i cielęciny, baraniny i koziny (szczegółowy wykaz produktów zawiera Załącznik I do rozporządzenia).

**Ma to szczególne znaczenie dla polskich rolników, którzy (również rolnicy mający produkcję towarową) w zdecydowanej większości nie są zorganizowani gospodarczo. Jest to największa słabość polskiego rolnictwa.** W części sektorów produkcji rolnej już dziś jest bardzo trudna sytuacja ekonomiczna m.in. na rynku trzody chlewnej, bydła mięsnego, drobiu, dotkniętych dodatkowo problemami w związku z trwającą epidemią COVID-19. Od kilkunastu lat coraz częściej występuje duża niestabilność na rynkach rolnych. Dochodowość w niektórych branżach wynosi zaledwie kilka procent (licząc z amortyzacją), a są okresy w których koszty produkcji przekraczają ceny skupu płodów rolnych.

Niemożliwość skorzystania z planowanego przez KE wsparcia rynkowego **odczują również przetwórcy rolni nie mający statusu uznanej OP lub nie będący członkiem takiej organizacji.**

Uwzględniając powyższe należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że korzyści organizacyjne i finansowe rolników i przetwórców produktów rolnych z krajów Zachodniej Europy, w stosunku do polskich rolników i przetwórców, będą skokowo rosnąć. Z w/w powodów zapewnienie możliwości uzyskiwania wsparcia rynkowego w ramach WPR UE na lata 2021-2027 również w Polsce jest tak ważne.

W naszej ocenie środki wsparcia sektorowego (rynkowego) do 5% corocznych obrotów uznanych organizacji producentów, w perspektywie najbliższych lat, **mogą stanowić podstawę dla utrzymania się na rynku wielu branż produkcji rolnej**. Uznane OP uzyskując w/w wsparcie, zmniejszać będą udział członków organizacji w kosztach prowadzenia skupu produktów rolnych i funkcjonowania na rynku oraz modernizacji własnej infrastruktury, w tym infrastruktury usługowej dla członków (wspólne użytkowanie m.in. maszyn i urządzeń, po znacznie niższych kosztach jednostkowych). Jest to odpowiedź na coraz trudniejsze warunki funkcjonowania na rynku przy postępującej koncentracji handlu. Nabiera to szczególnego znaczenia w kontekście dyrektyw UE, które zakazują wsparcia rynkowego z budżetu kraju członkowskiego (poza ograniczonym zazwyczaj do funkcji socjalnej wsparciem ze środków krajowych w sytuacji wystąpienia dużego kryzysu na danym rynku, po uzyskaniu notyfikacji przez KE).

Aby polscy producenci rolni, podmioty działające na rynkach rolnych oraz przetwórcy rolni mogli korzystać z w/w wsparcia rynkowego, konieczne jest **uproszczenie krajowych wymagań i dokumentacji w zakresie uzyskiwania statusu uznanej organizacji producentów, działania organizacji oraz wsparcia na tworzenie OP**. Uzyskanie w/w statusu jest szczególnie istotne dla obecnie działających spółdzielni skupowych, produkcyjnych i przetwórczych, grup producentów rolnych oraz dla potencjalnych założycieli nowotworzonych OP, które winny być tworzone w oparciu o sprawdzoną formę spółdzielni (vide kraje Europy Zachodniej). Potrzebny jest w naszej ocenie kilkuletni okres przejściowy, w którym w/w podmioty również mogłyby uzyskiwać wsparcie rynkowe, do czasu uzyskania statusu uznanej OP.

KRS uczestniczyła w konsultacjach planowanego w Polsce wsparcia sektorowego (rynkowego) oraz cyklicznych spotkaniach informacyjnych dla poszczególnych sektorów rolnych organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w roku 2019 oraz na początku br. w ramach prac nad rozwiązaniami do Planu Strategicznego WPR UE dla Polski na lata 2021-2027. Nasze propozycje zawarliśmy w dołączonym piśmie KRS do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz jego załącznikach.

Biorąc powyższe pod uwagę uprawnione jest stwierdzenie, że jeśli w Polsce nie będzie uznanych organizacji producentów na kluczowych dla polskiego rolnictwa rynkach rolnych na których obecnie nie ma żadnej uznanej OP (wskazanych w piśmie), **te sektory rolnictwa i przetwórstwa nie będą mieć podmiotów mogących korzystać ze znaczącego wsparcia rynkowego/sektorowego planowanego przez KE w ramach Wspólnej Polityki Rolnej UE na lata 2021-2027**. Będzie to skutkowało nasileniem się dużych już obecnie problemów w utrzymaniu dochodowej produkcji rolnej oraz postępującym pogarszaniem się kondycji finansowej polskich przetwórców rolnych.

*Z wyrazami szacunku*

dr inż. Mieczysław Grodzki  
  
Prezes Zarządu  
Krajowej Rady Spółdzielczej

Do wiadomości:

Szanowny Pan Andrzej Duda – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Załączniki:

Stanowisko KRS z dnia 11.12.2020 r. przekazane Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi  
Zestawienie liczby uznanych OP i ich zrzeszeń w UE – dane KE z 2017 r.